

ΠΕΡΙΗΓΗΣΗ ΣΤΗΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΒΕΡΟΙΑ

«Come and see:
cultural and religious monuments of Veroia»
(«Έρχου και ίδε» Ιω.1,39)

1^η ΕΠΑΛ ΒΕΡΟΙΑΣ

Πρόγραμμα Αγωγής Σταδιοδρομίας

«Αναπτύσσομαι επαγγελματικά , λειτουργώντας μια εικονική επιχείρηση τουριστικής αξιοποίησης των θρησκευτικών μνημείων της Βέροιας »

Περιεχόμενα

Ενότητες	σελίδα	Ενότητες	σελίδα
• Λίγα λόγια για την πόλη της Βέροιας	3	Άγιοι Κήρυκος και Ιουλίττα	19
Περιήγηση σε μοναστήρια, εκκλησίες μουσεία , τζαμιά	3	Άγιοι Κήρυκος και Ιουλίττα	20
• Ιερά Μονή Τιμίου Προδρόμου	4	Άγιοι Κήρυκος και Ιουλίττα	21
• Ιερά Μονή Παναγίας Δοβρά	5	Δεύτερη Διαδρομή	22
• Ιερά Μονή Παναγίας Θεοτόκου Καλλιπέτρας	6	Μητροπολιτικός Ναός των Αποστόλων	
• Παναγία Σουμελά	7	Πέτρου και Παύλου	24
• Παναγία η Σουμελιώτισσα	8	Άγιος Σάββας της Κυριώτισσας	25
• Βυζαντινό Μουσείο	9	Τρίτη Διαδρομή	26
• Το Βήμα του Αποστόλου Παύλου	10	Παναγία Περίβλεπτος	27
• Άγιος Αντώνιος	11	Άγιος Νικόλαος Ψαράς-Άγιος Φανούριος	27
• Εβραϊκή Συναγωγή Βέροιας	12	Μεταμόρφωση του Σωτήρος	28
• Τζαμιά στη Βέροια	13	Τέταρτη Διαδρομή	29
• Μενδρεσέ τζαμί	13	Παναγία Δεξιά	30
• Ορτά τζαμί	13	Αγία Άννα	30
• Οδηγίες για περιήγηση	14	Ενοριακός Ναός Αγίου Γεωργίου	31
• Χάρτης για την Πρώτη διαδρομή	15	Πηγές	32
• Ιερός Ναός της Αναστάσεως του Χριστού	16		
• Ιερός Ναός της Αναστάσεως του Χριστού	17		
• Ιερός Ναός της Αναστάσεως του Χριστού	18		

Λίγα λόγια για την πόλη της Βέροιας

Η περιοχή της Βέροιας κατοικήθηκε από τους προϊστορικούς χρόνους, όπως φανερώνουν ευρήματα στον Προϊστορικό οικισμό της Νικομήδειας. Είναι γνωστή από την αρχαιότητα, την αναφέρει ο Θουκυδίδης, αλλά μεγάλη ακμή γνώρισε κατά τους Ελληνιστικούς χρόνους, στην βασιλεία των Μακεδόνων Βασιλέων της δυναστείας των Αντιγονιδών.

Τους Ρωμαϊκούς και Βυζαντινούς χρόνους η Βέροια ακμάζει. Κατοικείται από Χριστιανούς, Εβραίους και Μουσουλμάνους. Γίνεται εμπορικό και πολιτιστικό κέντρο και είναι η σπουδαιότερη πόλη στην περιφέρεια της Μακεδονίας, της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας μετά την Θεσσαλονίκη. Περί το 1430 περιέρχεται οριστικά στην κατοχή των Τούρκων.

Το 1822 ο λαός της επαναστατεί εναντίον των Τούρκων με αρχηγό τον Τάσο Καρατάσο. Απελευθερώνεται το 1912, στις 16 Οκτωβρίου, από τον Ελληνικό στρατό.

Η αρχαία Βέροια, όπως και η σημερινή, στήριζε την ευμάρειά της στην εύφορη πεδιάδα που απλωνόταν γύρω από το οροπέδιό της. Η γεωργία ήταν η κύρια πλουτοπαραγωγική πηγή. Η περιοχή διέθετε μεγάλη ποικιλία καλλιεργειών, ίσως και για τον λόγο αυτό ο Ηρόδοτος τοποθέτησε τους κήπους του βασιλιά Μίδα στις παρειές του Βερμίου. Παράλληλα με τη γεωργία, ιδιαίτερη σημασία είχε και η κτηνοτροφία. Όσο η πόλη αναπτυσσόταν, εξελισσόταν η βιοτεχνία και το εμπόριο.

Περιήγηση σε μοναστήρια, εκκλησίες, μουσεία, τζαμιά.

❖ Αποτυπώματα του εξαιρετου παρελθόντος της, «**ερατεινής**» κατά τον Όμηρο, πόλης της Βέροιας, βρίσκει ο ταξιδευτής σε όλα τα σημεία στο κέντρο της, αλλά και στους χώρους γύρω από αυτήν, ορατά ή κρυμμένα μέσα στις αυλές των σπιτιών.

❖ Κάποια από τα δείγματα αυτού του πλούτου σας παραθέτουμε παρακάτω :

Ιερά Μονή Τιμίου Προδρόμου

Ιερά Μονή Παναγίας Δοβρά

Ιερά Μονή Παναγίας Θεοτόκου Καλλιπέτρας

Παναγία Σουμελά

Βυζαντινό Μουσείο

Το Βήμα του Αποστόλου Παύλου

Άγιος Αντώνιος

Εβραϊκή Συναγωγή Βέροιας

Μεντρεσέ Τζαμί

Ορτά τζαμί

Ιερά Μονή Τιμίου Προδρόμου

Ιστορικά στοιχεία

Σκαρφαλωμένη στους κατάφυτους πρόποδες των Πιερίων, με θέα τον μαγευτικό Αλιάκμονα, ξεπροβάλλει η Ιερά Μονή Τιμίου Προδρόμου Ημαθίας, 15 περίπου χιλιόμετρα νότια της πόλης. Είναι μία ιστορική Μονή, η οποία φημολογείται ότι υπάρχει σαν Ιερά Σκήτη από τον 9ο-10ο αιώνα. Ξαν μονή λειτούργησε τον 14ο αιώνα. Από την Μονή πέρασαν μεγάλοι Άγιοι της Ορθοδοξίας μας όπως ο Άγιος Γρηγόριος ο Παλαμής, ο Άγιος Διονύσιος ο εν Ολύμπω, ο Άγιος Θεωνάς, ο Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός, ο Όσιος Αντώνιος ο Βεροιεύς και ο Όσιος Θεοφάνης. Το 1822 πυρπολήθηκε ολοκληρωτικά από τους Τούρκους και το μοναδικό κτίσμα που σώθηκε είναι το παρεκκλήσι της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος κάτω από το βράχο. Η Μονή ανοικοδομήθηκε μέχρι το 1830 και διατηρεί τη μακεδονική αρχιτεκτονική της έως σήμερα. Σώζονται πολλά ιερά λείψανα πολλών μεγάλων Αγίων όπως η Τιμία Κάρα του Αγίου Κλήμη Αχρίδος.

Τοποθεσία : Νότια κοιτή Αλιάκμονος, περί τα 4 χιλμ. από την γέφυρα, στον δρόμο προς Βεργίνα.

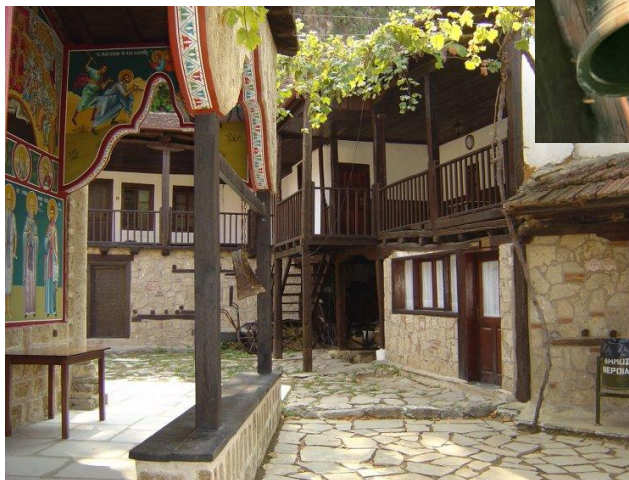
Ηγούμενος : Αρχιμ.Πορφύριος

Μοναχοί: 13, από τους οποίους 4 εγκαταβιούν και 1 δόκιμος

Επικοινωνία: Σταθερό Τηλέφωνο: **23317 72796**, (ώρες λειτουργ. 12:00-14:00) Φαξ:23310 43432

Διεύθυνση : Ι.Μονή Τιμίου Προδρόμου, Τ.Θ. 10, Τ.Κ. 591 00, Βέροια

Ώρες, ημέρες επισκέψεων: Κυριακή: όλη μέρα.
Δευτέρα και Παρασκευή: 5-9μ.μ. Λοιπές ημέρες: 7-1:30 μ.μ., 5-9μ.μ.

Ιερά Μονή Παναγίας Δοβρά

Ιστορικά στοιχεία

Η Ιερά Μονή Παναγίας Δοβρά είναι αφιερωμένη στην **Κοίμηση της Θεοτόκου** και ιδιαίτερα πανηγυρίζει κατά την εορτή της Ζωοδόχου Πηγής. Την ίδια μέρα τελείται η επιμνημόσυνη δέηση για τους νεκρούς του ολοκαυτώματος του 1822. Η μονή λειτουργεί από τον 12^ο αιώνα μέχρι το 1822.

Τον Μάρτιο του 1822 ο **Καρατάσος** μαζί με άλλους συμπολεμιστές του, νίκησε τους Τούρκους στην **μάχη της Δοβρά**. Λίγο αργότερα η μονή λεηλατήθηκε και κάηκε από τους Τούρκους. Ξαναχτίστηκε τελικά το 1844.

Η μονή από το 1950 μέχρι το 1986 λειτούργησε σαν **Παιδούπολη**. Φιλοξενούσε μόνο αγόρια από έξι χρονών μέχρι να αποφοιτήσουν από το Δημοτικό. Ακολουθεί μια περίοδος εγκατάλειψης, ώσπου το 1995 η μονή επανιδρύεται και λειτουργεί ως μονή ανδρών. Εντός της έκτασης της μονής λειτουργούν οι κατασκηνώσεις της μητροπόλεως καθώς και το **εκπαιδευτικό Κέντρο Βυζαντινών Τεχνών** (αγιογραφία, ψηφιδωτό, ξυλογλυπτική και συντήρηση).

Τοποθεσία: Στις πλαγιές του Βερμίου, 5,5 χλμ βορειοδυτικά έξω από την πόλη της Βέροιας, βρίσκεται η **Ιερά Μονή της Παναγίας Δοβρά**.

Ηγούμενος : Αρχιμ. Παντελεήμων Κορφιωτάκης
Σύνολο εγγεγραμμένων Μοναχών : 30

Εγκαταβιούντες : 19

Τηλέφωνο Επικοινωνίας : 23310-27599

Διεύθυνση : Ι.Μ. Παναγίας Δοβρά, Τ.Θ.241,
Τ.Κ. 591 00, Βέροια

Ώρες επισκέψεως κοινού : Καθημερινά, έπειτα από συνεννόηση.

Ιερά Μονή Παναγίας Θεοτόκου Καλλίπετρας

Ιστορικό

Τιμάται στο **Γενέσιο της Θεοτόκου** και η ονομασία «Καλλίπετρα» (όμορφη πέτρα) προέρχεται από τον βράχينو όγκο που την σκιάζει. Αποτελεί ένα από τα παλιά μοναστήρια, με παλαιότερη πληροφορία ύπαρξης πριν από το 1100 μ. Χ.

Το μοναστήρι γνώρισε μεγάλη άνθιση μέχρι το τέλος του 18ου αιώνα, μάλιστα στα μέσα του αριθμούσε 37 μοναχούς.

Το 1822 καταστράφηκε ολοσχερώς και κατά την καταστροφή εκείνη, εκτελέστησαν δια αποκεφαλισμού οι μοναχοί.

Το 1907, στη διάρκεια του Μακεδονικού Αγώνα, επειδή η Μονή βοηθούσε την Ελληνική πλευρά, εκτελέστηκε ο προηγούμενος της Μονής παπια-Σταύρος και ο συνοδός του, καθώς και ο Ηγούμενος Ιγνάτιος με τον συνοδό του, δια διαμελισμού.

Το 1941 ένας απρόσεκτος βοσκός έκαψε τα σημαντικής αξίας διασωθέντα κτίρια και την εκκλησία. Σώζεται από την εποχή εκείνη μόνον το οστεοφυλάκιο με λείψανα περίπου 120 μοναχών.

Η Μονή πρόσφατα **ανακαινίστηκε** και λειτουργεί.

Τοποθεσία : Σκήτη Βέροιας, από το χωριό Ράχη, στην κοιλάδα του Αλιάκμονα.

Ηγούμενος : Αρχιμ. Παλαμάς Κυριλλίδης

Μοναχοί: 3, Δόκιμοι: 1

Τηλέφωνο Επικοινωνίας : 6977246785

Διεύθυνση : Ι.Μ. Θεοτόκου Καλλίπετρας, Τ.Θ. 4 Ράχη, Τ.Κ. 59100, Βέροια.

Ώρες επισκέψεως κοινού : Καθημερινά, από την ανατολή έως την δύση του ήλιου

Περισσότερα: Ιερά Μονή Θεοτόκου Καλλίπετρας

Παναγία Σουμελά

Ιστορικά στοιχεία

Η θαυματουργή εικόνα της Παναγίας Σουμελά είναι έργο του Αποστόλου και Ευαγγελιστή Λουκά. Μετά το θάνατό του, η εικόνα βρίσκεται για ένα διάστημα στην Αθήνα και από τα τέλη του 4ου μ.Χ. αιώνα τη συναντούμε στο όρος Μελά, 46 χιλ. από την Τραπεζούντα.

Το 386 μ.Χ. με εντολή και προτροπή της Παναγίας, οι Αθηναίοι μοναχοί **Βαρνάβας και Σωφρόνιος** ιδρύουν το μοναστήρι της **στον Πόντο**, όπου ως τον ξεριζωμό των Ελλήνων της Ανατολής έζησαν εκατοντάδες μοναχοί και ασκητές. Άξιο θαυμασμού είναι το μεγάλο πνευματικό, εθνικό και κοινωνικό έργο της Σουμελιώτισσας, μετά την πτώση της αυτοκρατορίας της Τραπεζούντας.

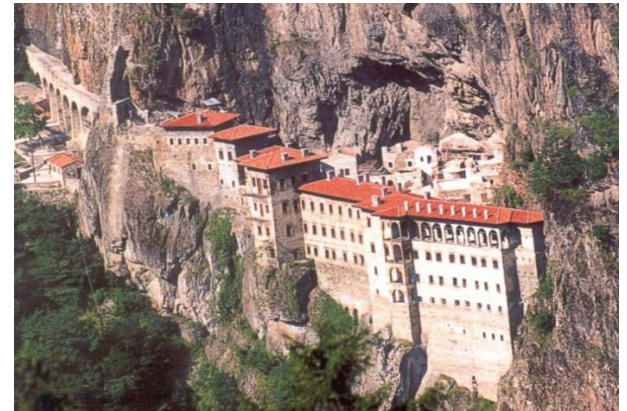
Γίνεται το σύμβολο και η **ελπίδα των Ελληνοποντίων** που καταφεύγουν στην προστασία της και βρίσκουν παρηγοριά και ασφάλεια. Είναι κέντρο γραμμάτων και παιδείας, εκπαιδεύοντας ιερείς και δάσκαλους, δρώντας ανασταλτικά στον εκτουρκισμό και στην απώλεια της εθνικής ταυτότητας και συνείδησης.

Με τον **ξεριζωμό του 1922** το εικόνισμα της Παναγίας θάφτηκε από τους τελευταίους μοναχούς στα αγιασμένα χώματά της. Δέκα χρόνια θαμμένη χωρίς προσκυνητές περίμενε την απελευθέρωση της. Η απεριόριστη αγάπη των ξεριζωμένων στη Σουμελιώτισσα, η αθεράπευτη νοσταλγία τους για τις αξέχαστες πατρίδες θεριεύει την ελπίδα της απελευθέρωσης, στο νου και τη συνείδηση δύο τέκνων του Πόντου, του μητροπολίτη **Ξάνθης Πολύκαρπου Ψωμιάδη** και του **υπουργού Λεωνίδα Ιασωνίδη**, οι οποίοι ζήτησαν τη μεσολάβηση του πρωθυπουργού Ελ. Βενιζέλου για την απελευθέρωση της εικόνας.

Μετά την έγκριση του αιτήματος από τον Τούρκο πρωθυπουργό Ισμέτ Ινονού, πήγε στον Πόντο ο **αρχιμανδρίτης Αμβρόσιος** από τους τελευταίους μοναχούς της μονής και ύστερα από αγωνιώδεις προσπάθειες **βρήκε την εικόνα**, τον πολύτιμο Σταυρό με το τίμιο ξύλο που είχε δωρίσει στο μοναστήρι ο αυτοκράτορας της Τραπεζούντας Εμμανουήλ Γ' ο μέγας Κομνηνός και το χειρόγραφο Ευαγγέλιο του οσίου Χριστόφορου που είχαν ενταφιαστεί μαζί με την εικόνα, και τα μετέφερε στην Αθήνα.

Τα παρέδωσε στον μητροπολίτη Τραπεζούντας και κατόπιν αρχιεπίσκοπο Αθηνών Χρύσανθο Φιλιππίδη, ο οποίος τα εναπόθεσε προσωρινά στο βυζαντινό μουσείο Αθηνών.

Είκοσι χρόνια παρέμεινε λησμονημένη, η εικόνα της Παναγίας, στο Βυζαντινό μουσείο, σαν μουσειακό αντικείμενο.

Παναγία η Σουμελιώτισσα

Το 1951 ιδρύεται στη Θεσσαλονίκη το σωματείο «Παναγία Σουμελά» με πρωτεργάτη τον γιατρό **Φίλωνα Κτενίδη**, από την Κρώμνη του Πόντου και τον Αύγουστο του 1952 ύστερα από σοβαρές και υπεύθυνες προσπάθειες, η εικόνα της Παναγίας ενθρονίστηκε με επισημότητα στον ναό που χτίστηκε στο όρος Βέρμιο, σε περιοχή που παραχώρησε η κοινότητα της Καστανιάς.

Τον Αύγουστο του 1993 παραδόθηκαν από το βυζαντινό μουσείο Αθηνών, **ο πολιτικός Σταυρός με το Τίμιο Ξύλο και το Ευαγγέλιο του όσιου Χριστόφορου** στο Ίδρυμα Παναγία Σουμελά.

Στα υψώματα της Καστανιάς οι πρόσφυγες του Πόντου ανιστόρησαν τον Πόντο σε μικρογραφία, με την συμπαράσταση των οποίων ολοκληρώνεται ένα έργο αξιόλογο, θρησκευτικό, κοινωνικό και πολιτιστικό.

Κάθε χρόνο στις **15 Αυγούστου**, εορτάζεται η **Κοίμηση της Θεοτόκου**. Συνεχίζεται η παράδοση και η ιστορία 16 αιώνων. Χιλιάδες πιστών εισρέουν στο χώρο του Προσκυνηματος, για να αποτείσσουν φόρο τιμής στη Μεγαλόχαρη, αλλά και σ' όλους τους Αγίους, Μαρτύρους και ήρωες που θυσίασαν τη ζωής τους, υπερασπίζοντας τη Θρησκεία και την Παράδοση.

Τοποθεσία : Καστανιά Ημαθίας

Εφημέριοι : Αρχιμ. Παύλος Σταματάς και Αρχιμ. Σεραφείμ Ατματζίδης

Τηλ. Επικοινωνίας : 2331088139, 2331088137

Διεύθυνση : Προσκύνημα Παναγίας Σουμελά, Καστανιά Ημαθίας, Τ.Θ. 125 Τ.Κ. 591 00, Βέροια
Όρες επισκ.κοινού : Καθημερινά, όλη την ημέρα

Βυζαντινό Μουσείο

Το **Βυζαντινό Μουσείο** στεγάζεται στον **παλιό αλευρόμυλο** του Στέργιου Μάρκου, ο οποίος αποκαταστάθηκε υποδειγματικά και για αυτό βραβεύτηκε από την Europa Nostra. Πρόκειται για ένα βιομηχανικό κτίριο των αρχών του 20^{ου} αιώνα, με εκθέματα από την ακμή που γνώρισε η πόλη κατά τη βυζαντινή και μεταβυζαντινή περίοδο.

Περιλαμβάνει τρεις ορόφους, συνολικού εμβαδού 720 τ.μ. Στο ισόγειο υπάρχουν το πωλητήριο, τα εργαστήρια συντήρησης, οι αποθήκες καθώς και χώροι εκπαιδευτικών προγραμμάτων, περιοδικών εκθέσεων και διεξαγωγής διαλέξεων. Το 2014, στο Μουσείο εγκαινιάστηκε η έκθεση «Παναγία μου» με εικόνες της Θεοτόκου.

Σε κάθε ένα από τους τρεις ορόφους φιλοξενείται μια εννοιολογικά αυτοτελής ενότητα της μόνιμης έκθεσης.

Το υλικό του 1^{ου} και 2^{ου} ορόφου της μόνιμης έκθεσης περιλαμβάνει μέρος της πλούσιας συλλογής φορητών εικόνων, αποτοιχισμένες τοιχογραφίες από ναούς και κοσμικά κτίρια, ψηφιδωτά δάπεδα, χειρόγραφα και παλαίτυπα, έργα αγγειοπλαστικής και μικροτεχνίας, νομίσματα και ξυλόγλυπτα, ταφικά ευρήματα, αρχιτεκτονικά γλυπτά και μαρμάρινες επιγραφές, που αναδεικνύουν τις επιρροές που δέχτηκε αλλά και τον πολιτισμό που η ίδια η Βέροια ανέπτυξε.

Στον 3^ο όροφο αναδεικνύεται η θρησκευτική λατρεία. Έχει συσταθεί ο χώρος ενός Ναού, χωρίς να γίνεται αναφορά σε συγκεκριμένο τύπο, όπου διακρίνονται τα εκθέματα του Νάρθηκα, του Κυρίως Ναού και του Ιερού Βήματος.

Τοποθεσία : οδός Θωμαΐδη 26, γειτονιά της διατηρητέας συνοικίας της Κυριώτισσας, Βέροια Τ.Κ. 59100

Τηλ. 23310-25847.

Κλειστά : Δευτέρα. **Ανοιχτά :** Τρίτη-Κυριακή 8.30 με 15.00

Το Βήμα του Αποστόλου Παύλου

Ιστορικό

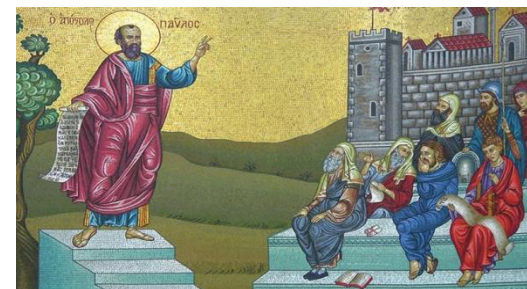
Το Βήμα του Αποστόλου Παύλου είναι ιστορικό μνημείο παγκοσμίου ενδιαφέροντος και πηγή θρησκευτικού τουρισμού για την πόλη της Βέροιας. Κάθε εποχή του χρόνου άνθρωποι από όλον τον κόσμο φτάνουν εδώ για να δουν από κοντά τα χνάρια της περιοδείας του Απόστολου.

Ο Απόστολος Παύλος **δίδαξε** στην πόλη της Βέροιας τον **1ο αιώνα μ.Χ.** Η Βέροια ήταν πολυάνθρωπη και υπήρχε εκεί ακμαία Ιουδαϊκή Συναγωγή. Μόλις έφθασαν ο Παύλος και ο Σίλας κατευθύνθηκαν στη Συναγωγή. Οι Ιουδαίοι της Βέροιας τους δέχτηκαν ευγενικά και άκουσαν με ενδιαφέρον την διδασκαλία του Ευαγγελίου από τον Παύλο. Ανάμεσα στους ακροατές ήταν πρόσωπα που ανήκαν σε εύπορες τάξεις, Εβραίοι και προσήλυτοι και μεγάλος αριθμός γυναικών. Κατόπιν συνέχισε το ταξίδι του ευχαριστημένος από την θερμή υποδοχή των κατοίκων της και την προσήλωσή τους στο Λόγο του. Στην Βέροια επέστρεψε και εδίδασκε ο Απόστολος Παύλος **δύο φορές**.

Το σημείο όπου στάθηκε ο Παύλος και κήρυξε το Ευαγγέλιο προς τους Βεροιεείς, λέγεται «Βήμα του Αποστόλου Παύλου», και έχει διαμορφωθεί επιβλητικά και καλαισθητά.

Κάθε χρόνο από το 1995, έχουν καθιερωθεί τον μήνα **Ιούνιο**, Πολιτιστικές και Λατρευτικές εκδηλώσεις προς τιμή του Απ. Παύλου, με τίτλο «**Παύλεια**». Τελείται Θεία Λειτουργία την πρώτη Κυριακή του Ιουνίου και υπαίθριος Πανορθόδοξος Εσπερινός ανήμερα της εορτής του Αποστόλου των Εθνών στις **29 Ιουνίου**. Οι εκδηλώσεις κορυφώνονται κάθε φορά με επιστημονικό συνέδριο.

Τοποθεσία: επί της οδού Μαυρομιχάλη πλησίον της πλατείας Ωρολογίου.

Άγιος Αντώνιος

Ιστορικό

Ο Όσιος Αντώνιος καταγόταν από τη Βέροια της Μακεδονίας και έζησε στο τέλος του 10ου ή στις αρχές του 11ου αιώνα μ.Χ. Νέος ακόμη πήγε στην **Μονή Τιμίου Προδρόμου**, κοντά στην κοιλάδα του ποταμού Αλιάκμονα όπου έγινε μοναχός. Οι πνευματικοί του αγώνες κράτησαν εκεί 20 χρόνια.

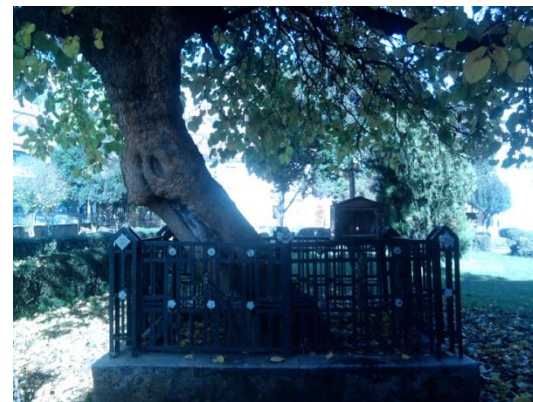
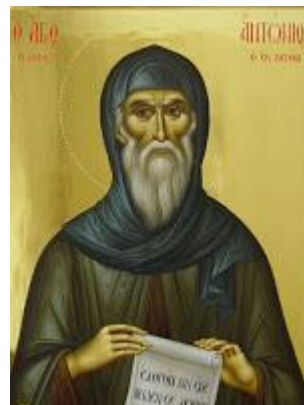
Στη συνέχεια αποχώρησε από την μονή και με την άδεια του ηγουμένου εγκαταστάθηκε σε μια κοντινή σπηλιά. Εκεί **ασκήτεψε για 50** χρόνια με αυστηρή προσευχή και άσκηση και **κοιμήθηκε** ειρηνικά, σε ηλικία **94 ετών**. Το ιερό λείψανό του παρέμεινε άταφο και άφθαρτο για πολλές ημέρες, μέχρι που το βρήκαν κάποιοι κυνηγοί. Ειδοποίησαν τότε τον αρχιερέα της πόλης, ο οποίος συγκέντρωσε κλήρο και λαό και έφθασαν στο σπήλαιο. Επειδή υπήρχε διαφωνία για το πού θα έπρεπε να ενταφιαστεί το τίμιο λείψανό του, γι' αυτό το τοποθέτησαν πάνω σε ένα κάρο, το οποίο το σέρνανε βόδια και το άφησαν ελεύθερο, ώστε ο άγιος να αποφασίσει πού θέλει να ενταφιαστεί. Έτσι λοιπόν άρχισε το κάρο με το λείψανο του Αγίου να περιδιαβαίνει τα χωριά πλησίον της Βέροιας (Κουλούρα, Διαβατός, Ραψομανίκη, Ξεχασμένη, Σταυρός) τα ονόματα των οποίων σχετίζονται με το πέραςμα του Αγίου.

Το κάρο τελικά σταμάτησε στον προαύλιο χώρο του ιερού ναού Παναγίας Καμαριωτίσσης στην Βέροια, εκεί που βρισκόταν και η πατρική οικεία του οσίου Αντωνίου, δίπλα σε μία **μουριά**. Εκεί λοιπόν ο όσιος Αντώνιος ο Νέος ετάφη. Μετά την ανακομιδή του λειψάνου του, τοποθετήθηκε σε λάρνακα μέσα στον ιερό ναό Παναγίας Καμαριωτίσσης όπου άρχισε να τιμάται ο όσιος ως **πολιούχος της Βέροιας**. Το 1860 ο Ναός της Υπεραγίας Θεοτόκου καταστρέφεται από πυρκαγιά και στη θέση του αναγείρεται ο ναός του Αγίου Αντωνίου του Βεροιώως. Το 1898 καταστρέφεται και πάλι από πυρκαγιά και στη θέση του ανοικοδομείται ο σημερινός Ναός με δωρεά της Ευδοξίας Μαλακούση. Ο ναός του Αγίου Αντωνίου είναι **ρυθμού Βασιλικής και τρικλitos**, με περιφεριακόν νάρθηκα και δύο μεταγενέστερα κωδωνοστάσια.

Ο Ναός **πανηγυρίζει την 17^η Ιανουαρίου** στη μνήμη του Μεγάλου Αντωνίου και του Αγίου Αντωνίου του Βεροιώως. Επίσης και την **1^η Αυγούστου**, στη μνήμη της Αγίας Σολομονής.

Ο Όσιος Αντώνιος ο νέος ο Θαυματουργός είναι πολιούχος της Βέροιας.

Τοποθεσία : οδός Βενιζέλου, Αγίου Αντωνίου 1. Τηλ. 23310-22260.

Εβραϊκή Συναγωγή Βέροιας

Ιστορικό

Η εβραϊκή παρουσία στη Βέροια εκτιμάται στο 200 π.Χ. Λέγεται ότι ο εβραϊκός πληθυσμός αποτελείτο τότε από εμπόρους που την επέλεξαν για να αναπτύξουν τις δραστηριότητές τους. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα μια μεγάλη οικονομική άνθηση.

Η Εβραϊκή συνοικία χρονολογείται στον 19ο αιώνα και αναπτύσσεται από την εξωτερική πλευρά των τειχών της πόλης, μέχρι τον ποταμό Τριπόταμο. Στην καρδιά της Εβραϊκής συνοικίας της Βέροιας, της **Μπαρμπούτας**, βρίσκεται το πέτρινο κτίριο της Συναγωγής, με περίτεχνο εσωτερικό διάκοσμο. Πίσω από αυτή διασώζεται ακόμη το Μικβέ (θρησκευτικός λουτρόνας), και σε αντίθεση με τις χριστιανικές συνοικίες που είχαν την εκκλησία στη μέση, στην εβραϊκή συνοικία η Συναγωγή ήταν στην ίδια ευθεία με τα σπίτια.

Η υπάρχουσα συναγωγή χτίστηκε πάνω στην παλιά με εντολή του Σουλτάνου το 1850. Σημαντικό στοιχείο του κτιρίου είναι η μοναδική αρχιτεκτονική και το άριστα διατηρημένο εσωτερικό του.

Σήμερα είναι κλειστή και ανοίγει μόνο όταν Εβραίοι από όλο τον κόσμο έρχονται εδώ για να προσευχηθούν και να «ταξιδέψουν» για λίγο στο ένδοξο παρελθόν της συνοικίας.

Εδώ κήρυξε ο Απόστολος Παύλος όταν επισκέφθηκε την πόλη το 51 και το 57 μ.Χ.

Τα παραδοσιακά σπίτια της εβραϊκής συνοικίας και η συναγωγή αναστηλώθηκαν και αναδείχτηκαν το 1997 στο πλαίσιο ειδικού προγράμματος. Τα τελευταία χρόνια κατά την διάρκεια του καλοκαιριού διοργανώνονται εκεί πολιτιστικές εκδηλώσεις.

Τοποθεσία : οδός Μεραρχίας, μέσα στην Εβραϊκή Συναικία.

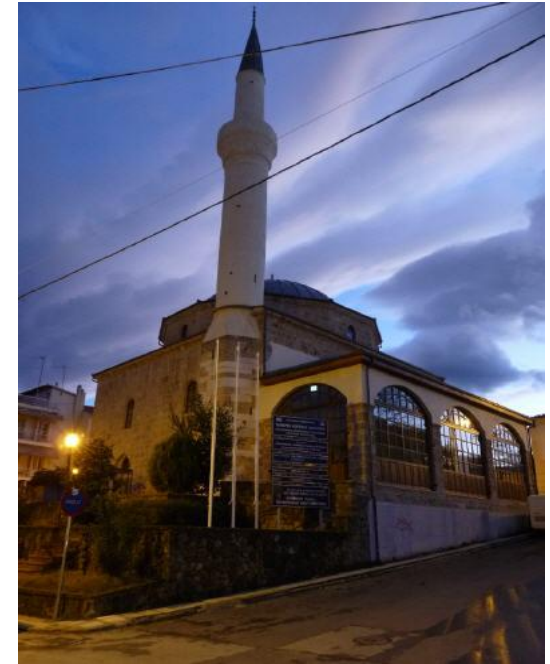
Τζαμιά στη Βέροια

Επί Οθωμανικής αυτοκρατορίας, όταν οι Τούρκοι καταλάμβαναν μία πόλη μετέτρεπαν τους σημαντικούς Χριστιανικούς ναούς της σε τζαμιά, όπως η **Παλιά Μητρόπολη** που έγινε το **Χουνκιάρ τζαμί**, και έχτιζαν επίσης και πολλά άλλα. Ανάμεσά τους, το Μπογιαλι τζαμί (δηλαδή βαμμένο τζαμί), το τζαμί του Φιριτζή, του Μαχμούτ Τσελεμπί, το τζαμί του Σούμπαση, το Τσερμέν τζαμί κ.α. Σήμερα, δεν ξεχωρίζουν από μια κοινή κατοικία με κεραμοσκεπή. Διατηρούνται το Μενδρεσέ τζαμί και το Ορτά τζαμί.

Μενδρεσέ τζαμί

Πρόκειται για το **μεγαλύτερο** και το πιο **εντυπωσιακό** ίσως, τζαμί που χτίστηκε στη Βέροια. Η συνοικία του τζαμιού ήταν γνωστή ως συνοικία Μουσαλά (δηλαδή με τα πολλά κυπαρίσσια) ή συνοικία Τσαγλαγίκ. Πρόκειται για μία από τις 16 τούρκικες συνοικίες που υπήρχαν στη Βέροια στην Τουρκοκρατία. Δίπλα στο τζαμί **υπήρχε ιεροδιδασκαλείο** καθώς και **μουσουλμανικό νεκροταφείο**, όπως συνέβαινε με τα πιο πολλά τζαμιά που ήταν χτισμένα στα όρια της πόλης. Σήμερα το τζαμί αυτό είναι το μεγαλύτερο και αρτιότερο που σώζεται στη Βέροια και το μοναδικό που **σώζει ακέραιο το μιναρέ** του. Βρίσκεται δίπλα στο **Βήμα του Αποστόλου Παύλου** και στη θέση που ήτανε άλλοτε χτισμένος χριστιανικός ναός, αφιερωμένος σε αυτόν. Χρησιμοποιείται για διάφορες εκδηλώσεις.

Τοποθεσία : στην οδό Μπότσαρη, περιοχή Πλατεία Ωρολογίου.

Ορτά τζαμί

Πρόκειται για ένα μικρό σε μέγεθος τζαμί, αλλά και ένα από τα πιο αξιόλογα δείγματα οθωμανικής αρχιτεκτονικής που σώζονται στη Βέροια. Πιθανόν κτίσμα της τελευταίας δεκαετίας του **15ου αιώνα** και ένα από τα πρώτα τζαμιά που έχτισαν οι Τούρκοι στην πόλη. Το τζαμί είναι ένα απλό, μονόχωρο, κτίσμα, τετραγωνικής κάτοψης, που η σκεπή είναι τρούλος. Ο θόλος του ακουμπά επάνω σε οκταγωνικό τύμπανο, που κάθεται στους περιμετρικούς τοίχους μέσω σφαιρικών τριγώνων.

Ιδιαίτερα εντυπωσιακός είναι ο μιναρές του με την καλοδοουλεμένη του **διακόσμηση που θυμίζει κέντημα**. Το τζαμί έχει υποστεί πολλές μετατροπές μέχρι σήμερα. Αρκετά ανοίγματα έχουν σφραγιστεί, τα φύλλα μολυβιού που κάλυπταν το θόλο έχουν κλαπεί, το άλλοτε εντυπωσιακό προστώο έχει καταπέσει. Παρ' όλα αυτά, ακόμη και σήμερα, στέκει στο κέντρο της πόλης, ιδιαίτερα εντυπωσιακό και γραφικό.

Τοποθεσία : στο κέντρο της πόλης, οδός Κεντρικής.

Οδηγίες για περιήγηση στους Βυζαντινούς Ναούς

Η Βέροια διαθέτει τεράστια πολιτιστική κληρονομιά και έχει μία συνεχή παρουσία στο χρόνο, από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα. Είναι μία από τις πρώτες χριστιανικές κοινότητες σε ευρωπαϊκό έδαφος, με ιδρυτή της Εκκλησίας της, τον Απόστολο Παύλο.

Κατά την απελευθέρωση της πόλης από τους Τούρκους το 1912, οι Βυζαντινές και Μεταβυζαντινές εκκλησίες που καταγράφηκαν ήταν 72. Λόγω των πολλών εκκλησιών η Βέροια επονομάζεται, **Μικρή Ιερουσαλήμ**. Σήμερα στην πόλη σώζονται 48 ναοί, οι οποίοι έχουν χαρακτηριστεί διατηρητέα μνημεία. Από αυτούς οι 39 έχουν τοιχογραφίες.

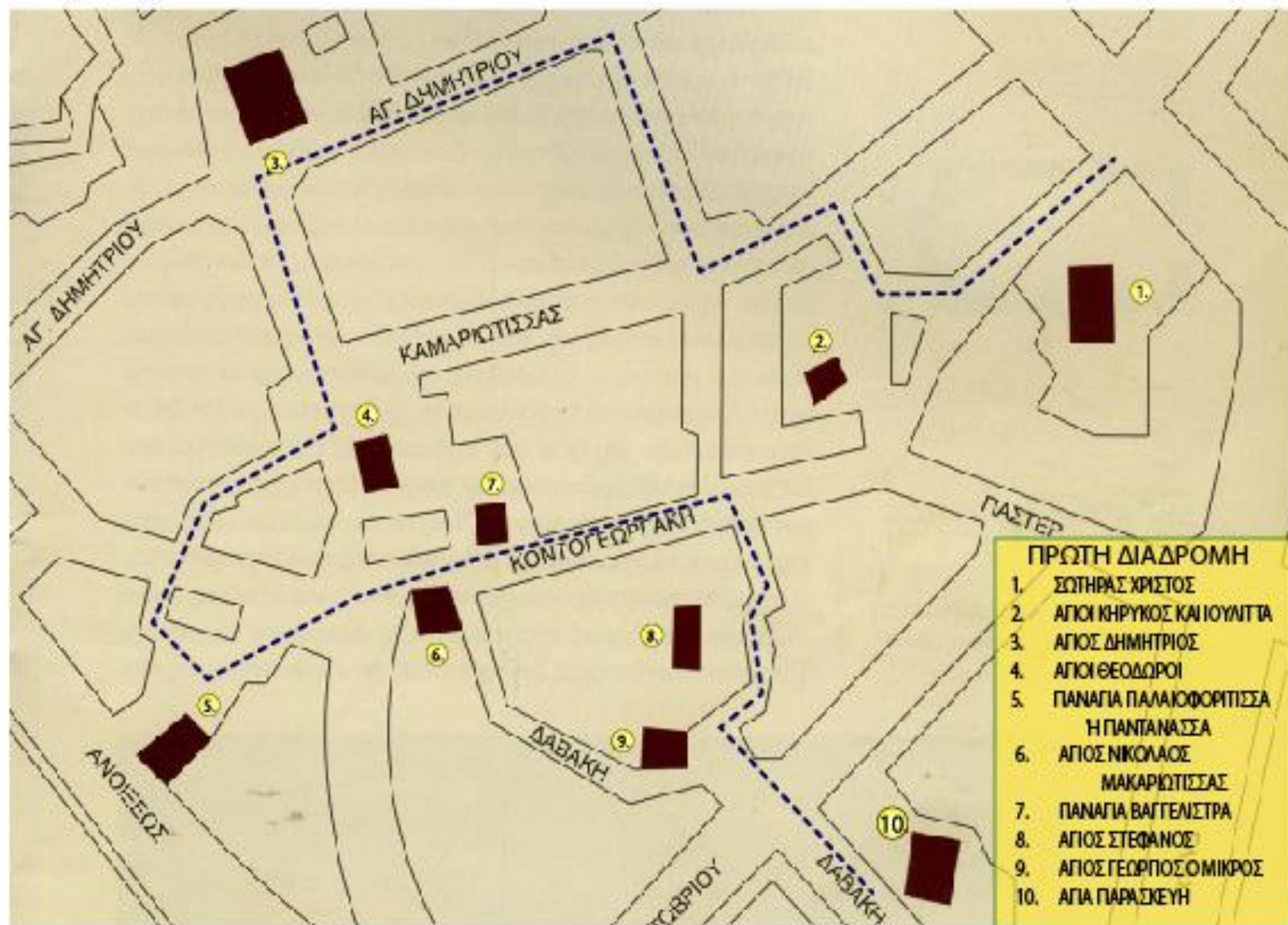
Ο μεγάλος αριθμός εκκλησιών οφείλεται στο γεγονός ότι πολλές από αυτές ήταν αρχικά ιδιωτικοί ναοί και ανήκαν σε οικογένειες αξιωματούχων, που συνδέονταν με την αυτοκρατορική οικογένεια και ζούσαν στη Βέροια.

Δύο είναι οι αρχιτεκτονικοί ρυθμοί που συναντώνται στους σωζόμενους ναούς, η τρίκλιτη βασιλική και ο μονόχωρος ναός. Το παλαιότερο σωζόμενο μνημείο, η παλαιά Μητρόπολη χρονολογείται από τον 11^ο αιώνα. Όλοι οι ναοί έχουν δεχθεί πολλαπλές επεμβάσεις.

Ο θησαυρός των ναών της Βέροιας είναι οι σπουδαίες τοιχογραφίες και οι αξιοθαύμαστες εικόνες, δείγματα παλαιολόγιας ζωγραφικής, οι «Χάρες» όπως τις ονομάζουν στη Βέροια.

❖ *Για να ανακαλύψετε ευκολότερα τους Βυζαντινούς Θησαυρούς της πόλης, χωρίσαμε τους Ναούς σε τέσσερις διαδρομές, τις οποίες θα σας συνιστούσαμε να ακολουθήσετε, για να επισκεφθείτε τους σημαντικότερους.*

❖ *Ακολουθήστε τις σημειωμένες πορείες πάνω στους χάρτες των διαδρομών, που παραθέτουμε παρακάτω και ... καλή σας περιήγηση!*

Ιερός Ναός της Αναστάσεως του Χριστού

Από την πλατεία Ελιάς και ακολουθώντας την ομώνυμη οδό, στη συμβολή με την **οδό Μητροπόλεως**, συναντάμε το ναό του Σωτήρα Χριστού, μονόχωρου ναού του 14^{ου} αιώνα. Στις αρχές του 18ου αι., κατά μήκος της βόρειας, δυτικής και νότιας στοάς κατασκευάστηκε κλειστό περίστωο, το οποίο κατεδαφίστηκε κατά την αναστήλωση του μνημείου και αντικαταστάθηκε με ανοιχτό τοξωτό περίστωο.

Ο αρχικός ναός ήταν ξυλόστεγος με ημιεξαγωνική κόγχη στο ιερό και τρεις θύρες, μία σε κάθε πλευρά.

Σύμφωνα με την κτητορική επιγραφή, ο ναός άρχισε να κτίζεται από τον Ξένο Ψαλιδά και ολοκληρώθηκε μετά το θάνατό του από τη σύζυγό του Ευφροσύνη. Η κατοχή του καθολικού της μονής του Σωτήρος Χριστού παραχωρείται τον Φεβρουάριο του 1314 με χρυσόβουλλο του Ανδρονίκου Β' στον μοναχό Ιγνάτιο Καλόθετο.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η ανατολική εξωτερική όψη του μνημείου, με πλούσιο κεραμοπλαστικό διάκοσμο στις τρεις αφίδες.

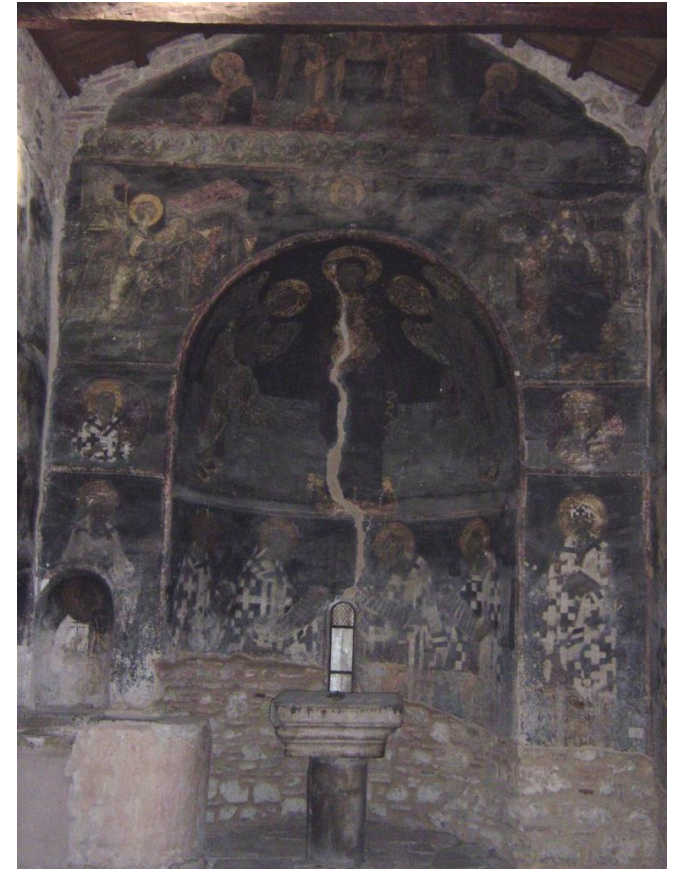

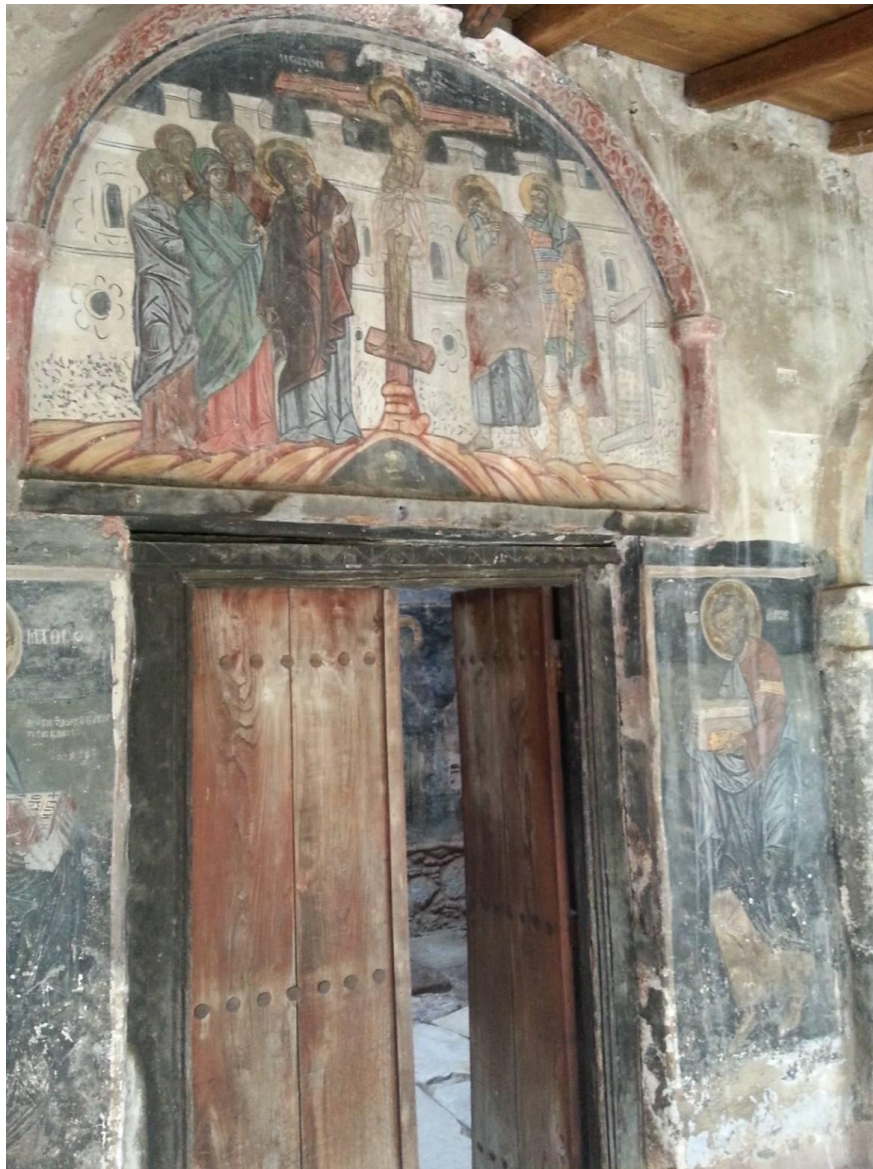
Η εσωτερική αγιογράφηση χωρίζεται σε τρεις ζώνες. Στην κατώτερη παριστάνονται ολόσωμοι άγιοι, στη μεσαία και στενότερη ζώνη προτομές ευαγγελιστών, προφητών και αγίων, και στην ανώτερη ζώνη εικονογραφούνται σκηνές του Δωδεκάορτου, εκτός της Πεντηκοστής.

Προσωπογραφικό ενδιαφέρον παρουσιάζει και η απεικόνιση του μοναχού Ιγνατίου Καλόθετου που προσκλίνει δεόμενος στον άγιο Αρσένιο.

Ο ναός **αγιογραφήθηκε** στο 1314/5 από τον **Γεώργιο Καλλιέργη**, που έζησε γύρω από τη Θεσσαλονίκη. Οι τοιχογραφίες του Σωτήρος Χριστού της Βέροιας, έργα της Μακεδονικής σχολής, λόγω της ποιότητάς τους και επειδή είναι ενυπόγραφο έργο, αποτελούν σταθμό στη μελέτη του φαινομένου της παλαιολόγειας αναγέννησης. Έτσι δικαιολογείται η αυτάρεσκη δήλωσή του ζωγράφου ως «αρίστου ζωγράφου όλης Θετταλίας».

Παραστάσεις του 1727 στην εξωτερική επιφάνεια του βόρειου τοίχου του αρχικού ναού συνοδεύονται από σχετικές αφιερωματικές επιγραφές που μνημονεύουν ονόματα κατοίκων της πόλης.

Άγιοι Κήρυκος και Ιουλίττα

Κατηφορίζοντας την οδό Κοντογεωργάκη, απέναντι από το ναό του Χριστού συναντάμε το ναό των Αγίων Κηρύκου και Ιουλίττας ανάμεσα σε σπιτία.

Ο αρχικός ναός ανήκε στον τύπο του σταυροειδούς εγγεγραμμένου με τρούλο. Αργότερα, πιθανόν τον 16ο αιώνα, ο τρούλος κατέρρευσε και ο ναός προσέλαβε τη μορφή μονόχωρου ξυλόστεγου πυρήνα, γύρω από τον οποίο, σε άγνωστη εποχή, κατασκευάστηκε περίστωο.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η ανατολική εξωτερική όψη του μνημείου, με πλούσιο κεραμοπλαστικό διάκοσμο στις τρεις ασίδες.

Ο ναός των Αγίων Κηρύκου και Ιουλίττας οικοδομήθηκε το 14ο αιώνα από τον επίσκοπο Μακάριο, σύμφωνα με την κεραμοπλαστική επιγραφή που βρίσκεται στην εξωτερική πλευρά της κόγχης του ιερού. Όπως μας πληροφορεί επιστολή του Πατριάρχη Αντωνίου Δ', που χρονολογείται στο 1395, ο ναός υπήρξε καθολικό μονής και αργότερα εξέπεσε από μονύδριο και μετατράπηκε σε ενοριακό ναό. Αυτό συνέβη πριν από το 1589, όταν ο άρχοντας κυρ Κωστής προσέφερε χορηγία για τη νέα αγιογράφηση του ναού.

Από τον τοιχογραφικό διάκοσμο διατηρούνται υπολείμματα των μέσων του 14ου αιώνα στο χώρο της πρόθεσης, και του 15ου αιώνα στον εξωτερικό δυτικό και στο νότιο τοίχο του κεντρικού πυρήνα του ναού. Στο νότιο τοίχο σε μία ζώνη, οι άγιοι Μαρίνα, Ιωάννης ο Πρόδρομος, Αθανάσιος, ο αρχάγγελος Μιχαήλ και οι άγιοι Νικόλαος, Δημήτριος, Χριστόφορος και Πατάπιος.

Οι τοιχογραφίες του κυρίως ναού, διατάσσονται σε τρεις ζώνες. Η χαμηλότερη περιλαμβάνει ολόσωμους αγίους, η δεύτερη σκηνές από το βίο του Προφήτη Ηλία, την Προσευχή του Ιωακείμ, τον Ευαγγελισμό της Άννας, τον Ασπασμό του Ιωακείμ και της Άννας, και τον Άγιο Ιγνάτιο υπό λεόντων, και η τρίτη ανώτερη ζώνη σκηνές Δωδεκαόρτου. Το 17ο αιώνα φράχθηκαν τα ανοίγματα του τέμπλου, και στις όψεις προς τον κυρίως ναό παραστήθηκαν ένθρονοι ο Χριστός και η Παναγία. **Τοποθεσία** : οδός Παστήρ

Η Θεοτόκος της κόγχης (1589)

ΔΕΥΤΕΡΗ ΔΑΔΡΟΜΗ

1. ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΤΙΦΩΝΗΤΗΣ
2. ΠΑΛΙΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ
3. ΧΡΙΣΤΟΣ ΠΑΝΤΟΚΡΑΤΩΡ
4. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΝΑΟΣ ΤΩΝ
ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ ΠΕΤΡΟΥ ΚΑΙ ΠΑΥΛΟΥ
5. ΠΑΝΑΓΙΑ ΦΑΝΕΡΩΜΕΝΗ
6. ΑΓΙΟΣ ΒΛΑΣΙΟΣ
7. ΠΑΝΑΓΟΥΔΑ Ή ΥΠΑΠΑΝΤΗ
8. ΑΓΙΟΣ ΣΑΒΒΑΣ ΤΗΣ ΚΥΡΙΩΤΙΣΣΑΣ
9. ΑΓΙΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ ΤΗΣ ΚΥΡΙΩΤΙΣΣΑΣ
10. ΠΑΝΑΠΑ Η ΓΟΡΓΟΕΠΗΚΟΟΣ
11. ΜΙΚΡΟΙ ΑΓΙΟΙ ΑΝΑΡΓΥΡΟΙ

Μητροπολιτικός ναός των Αποστόλων Πέτρου και Παύλου

Πρόκειται για ένα από τα ομορφότερα κτίρια της περιοχής ανακαινισμένο και διακοσμημένο κατά καιρούς από τους διάφορους Μητροπολίτες Βεροίας. Περιέχει συλλογές μεταλλίων, τιμητικών διακρίσεων, αμφίων και προσωπικών αντικειμένων των τελευταίων αρχιερέων.

Το κτίριο αντικατέστησε παλαιότερο που βρισκόταν στην ίδια θέση κατά τον 20^ο αιώνα. Η ολοκληρωτική ανακαίνιση του κτιρίου συνετελέστηκε τό 1994, οπότε και άλλαξε η κατανομή των εσωτερικών χώρων. Διακοσμήθηκε με ιδιαίτερη επιμέλεια από τον Μητροπολίτη Βεροίας κ. Παντελεήμονα, έτσι ώστε σήμερα να αποτελεί κόσμημα για την περιοχή και επισκέψιμο χώρο για κάθε τιμώμενο πρόσωπο που επισκέπτεται το Νομό.

Το κτίριο της Μητροπόλεως είναι ανοικτό στο κοινό κατά τα ονομαστήρια του αρχιερέως, σε επίσημες εορταστικές εκδηλώσεις καθώς και μετά από συνεννόηση με τα Γραφεία της Ιεράς Μητροπόλεως που στεγάζονται στον χώρο κάτω από το ισόγειο.

Τοποθεσία : Μητροπόλεως 30 Βέροια **Τηλέφωνο :** 23310-22300

ΠΑΛΙΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ

Ιστορικό

Η Παλιά Μητρόπολη της Βέροιας κτίστηκε από τον επίσκοπο της πόλης Νικήτα, όπως αναφέρεται στην κτητορική επιγραφή που βρίσκεται χαραγμένη στο υπέρθυρο, στη δεκαετία 1070-1080. Πρόκειται για έναν από τους μεγαλύτερους μεσοβυζαντινούς ναούς στο χώρο των Βαλκανίων, που στο σχήμα μιμείται τον Άγιο Δημήτριο Θεσσαλονίκης.

Ο ναός ανήκει στον τύπο της τρίκλιτης ξυλόστεγης βασιλικής με υποτυπώδες εγκάρσιο κλίτος. Στη σημερινή του μορφή δεν διασώζει το νότιο κλίτος, ωστόσο, ανασκαφική έρευνα κατά μήκος της νότιας πλευράς έχει αποκαλύψει τα θεμέλιά του, καθώς και τμήμα του νάρθηκα. Ο κυρίως ναός επικοινωνούσε μέσω τριβήλου ανοίγματος με το νάρθηκα, που αναπτύσσεται στα δυτικά και καταλαμβάνει ολόκληρο το πλάτος του ναού. Στα ανατολικά προεξέχει η ημικυκλική αψίδα του Ιερού Βήματος, όπου ανοίγεται τρίλοβο παράθυρο, ενώ τα παραβήματα είναι χωρίς κόγχες.

Οι τοιχογραφίες, που κοσμούν το εσωτερικό της και αποτελούν ένα από τα σπουδαιότερα έργα βυζαντινής ζωγραφικής, ανάγονται στην περίοδο 1215/6-1224/5, όταν την πόλη της Βέροιας διαφέντευε ο δεσπότης της Ηπείρου και μετέπειτα αυτοκράτορας της Θεσσαλονίκης Θεόδωρος Άγγελος. Υπάρχουν ακόμη και τοιχογραφίες του τέλους του 13ου και των αρχών του 14ου αι., ίσως λίγο μετά το 1320. Οι τελευταίες είναι ενδεικτικές των πιο εκλεπτυσμένων τάσεων της παλαιολόγειας αναγέννησης.

Κατά την οθωμανική περίοδο, ο ναός μετατράπηκε σε μουσουλμανικό τέμενος και προσέλαβε την επωνυμία Χουνκιάρ Τζαμί. Στη φάση αυτή, το μνημείο απέκτησε μιναρέ και επιχρίσθηκε εσωτερικά και εξωτερικά.

Ο ναός της Παλιάς Μητρόπολης Βέροιας, ένα μνημείο παλίμψηστο, διατηρεί στους τοίχους του, στα μάρμαρά του, στα δάπεδά του, στη ζωγραφική του, σε κάθε του γωνιά, την ιστορία της πόλης από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα. Το έργο της αποκατάστασης, το οποίο θα τελειώσει το 2016, με την ολοκλήρωσή του θα καταστήσει τον ναό αναγνωρίσιμο στην συνολική του μορφή, ταυτόχρονα θα αποκαταστήσει και τη χρήση του, έτσι ώστε να αποτελεί και στο μέλλον ορόσημο για το ιστορικό και κοινωνικό γίνεσθαι της πόλης.

Τοποθεσία : οδός Κεντρικής , απέναντι από τον πλάτανο 600 ετών, όπου κρέμασαν οι Τούρκοι τον Μητροπολίτη Αρσένιο.

Άγιος Σάββας της Κυριώτισσας

Τρίκλιτη ξυλόστεγη βασιλική, ένα από τα σημαντικότερα μνημεία της πόλης, που γνώρισε σημαντική ανανέωση στις αρχές του 19^{ου} αιώνα, με εντυπωσιακή ζωγραφική καθώς οι μορφές επιβάλλονται στο θεατή με τις εντυπωσιακά μεγάλες διαστάσεις τους.

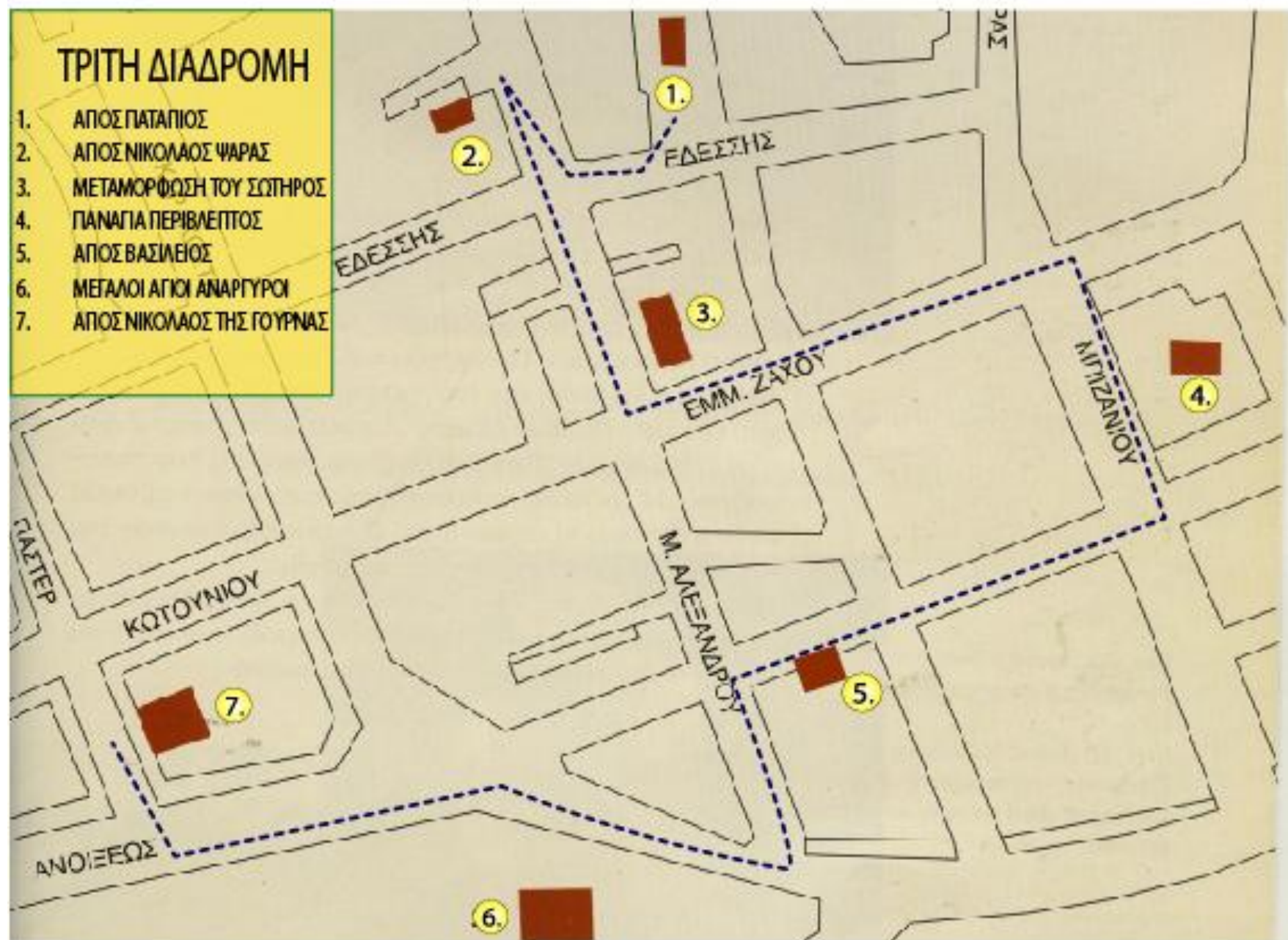
Εντυπωσιάζει το πλούσιο κεραμοπλαστικό διάκοσμο του ιερού και του ανατολικού τοίχου. Στην κόγχη διακρίνονται σχηματισμένα με πλίνθους τα γράμματα ΠΑΓΝ, τα οποία αναλύονται στο όνομα Π(α)λ(αιολο)γ(ι)ν(α). Πρόκειται για τη μοναχή Ξένη Παλαιολογίνα, το μοναδικό πρόσωπο του οίκου των Παλαιολόγων που εντοπίζεται στη Βέροια με σεβαστή περιουσία στον κάμπο της, γνωστή από έγγραφο του 1344. Έτσι η ανίδρυση του ναού προσδιορίζεται στα μέσα του 14^{ου} αιώνα.

Τοποθεσία : οδός Μυτιλέκα

ΤΡΙΤΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗ

1. ΑΠΟΣ ΠΑΤΑΠΙΟΣ
2. ΑΠΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΨΑΡΑΣ
3. ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ
4. ΠΑΝΑΓΙΑ ΠΕΡΙΒΛΕΠΤΟΣ
5. ΑΠΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
6. ΜΕΓΑΛΟΙ ΑΓΙΟΙ ΑΝΑΡΓΥΡΟΙ
7. ΑΠΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΤΗΣ ΓΟΥΡΝΑΣ

Παναγία Περιβλεπτος

Στην οδό Μπιζανίου, κάθετη στην οδό Ανοιξεως, συναντάμε το ναό της Περιβλέπτου, τρίκλιτη βασιλική με νάρθηκα. Στις τοιχογραφίες που χρονολογούνται το 15^ο αιώνα παριστάνονται οι προφήτες Ζαχαρίας, Σαμουήλ, Βαρούχ, ο Χριστός Εμμανουήλ, ο Ααρών, Ο Δαβίδ και ο Ναούμ, ο άγιος Στέφανος, η Βάπτιση, ο άρχων Μιχαήλ, η Παναγία Περιβλεπτος, δύο ασκητές και ο Δανιήλ «εν μέσω των λεόντων». Υπάρχουν επίσης νεότερες του 17^{ου} και 18^{ου} αιώνα.

Τοποθεσία : οδός Μπιζανίου

Άγιος Νικόλαος Ψαράς- Άγιος Φανούριος

Πρόκειται για τρίκλιτη βασιλική με διριχτη στέγη, παλαιότερη του 1558, και τοιχογραφίες στο χώρο του ιερού του δεύτερου τετάρτου του 17^{ου} αιώνα, έργο του ζωγράφου που εργάστηκε και στον Άγιο Νικόλαο της Γούρνας στο διάστημα 1638-1642.

Τοποθεσία : οδός Μεγ. Αλεξάνδρου

Μεταμόρφωση του Σωτήρος

Τρίκλιτη βασιλική με δίριχτη στέγη, η οποία δέχτηκε ποικίλες επισκευές και λειτουργικές προσθήκες στο δυτικό τμήμα. Στο χώρο του ιερού διατηρούνται τοιχογραφίες των αρχών του 17ου αιώνα.
Τοποθεσία : οδός Καρακωστή 39 Βέροια

Παναγία Δεξιά

Ο ναός στη σημερινή μορφή του αποτελείται από τμήμα του αρχικού ιερού του 14ου αιώνα και μεγαλύτερο ναό του 18^{ου} και 19^{ου} αιώνα. Στο παλαιότερο τμήμα σώζονται οι αρχαιότερες τοιχογραφίες με τη Θεοτόκο στην κόγχη και μέρος του Μελισμού με έναν επίσκοπο και έναν άγγελο. Στο ιερό τέμπλο η Παναγία βρίσκεται στο δεξιό μέρος και όχι στο αριστερό, ως συνήθως, από όπου πήρε και το όνομα της.

Τοποθεσία : οδός Παναγίας Δεξιάς

Αγία Άννα

Μονόχωρος ναός στην αρχική του φάση, σήμερα δίκλιτος ναός, στη θέση παλαιοχριστιανικής μικρής βασιλικής. Οι τοιχογραφίες είναι του 15^{ου} και 16^{ου} αιώνα

Τοποθεσία : οδός Προφήτη Ηλία

Ενοριακός ναός Αγίου Γεωργίου

Ο αρχικός βυζαντινός τρίκλιτος ναός επιδέχθηκε ριζική ανακαίνιση το 16^ο αιώνα. Ζωγραφική του 14^{ου} αιώνα έχει διασωθεί στο ανατολικό αέτωμα του αρχικού ναού, πάνω από την ξύλινη οροφή. Στο βόρειο τοίχο διατηρείται ένθρονη η Θεοτόκος με τους αρχαγγέλους Μιχαήλ και Γαβριήλ, έργο του 16^{ου} αιώνα.

Τοποθεσία : οδός Αγίου Γεωργίου 1 **Τηλεφωνο :** 2331064153

Η ομάδα μας

Βαφειάδης Θωμάς
Γαβριήλογλου Ουρανία
Γκίνι Τζορτζίνα
Κουγιουμτζίδου Νικόλ
Λιόλιου Σοφία
Μούτσα Κλώντια
Μπουτογλίδου Ανθούλα
Παντέλη Βιλερμίνη
Παντέλογλου Αλέξανδρος- Κων/νος
Ταζίδης Ιωάννης
Τσέα Αικατερίνη
Τσεκερίδου Ειρήνη
Αντωνιάδης Κωνσταντίνος
Αργυροπούλου Μαρία
Βοργιατζίδου Σοφία
Διαμαντής Αντώνιος
Δουϊτση Θεοδώρα
Ζαφείρης Αθανάσιος
Καρανάτσιου Ηλιάνα
Κοληπέτρης Γεώργιος
Τσαβδαρίδου Ανθή -Ραφαΐλα

Κάμστη Ιωάννα
Κότζα Σαντορέλα
Λαζής Ευθύμιος
Λόικο Εργκέλα
Λούρη Κυριακή
Μιμίνι Καμέλα
Μπεζάτ Αλεξάνδρα
Ντούσκου Δάφνη
Ξηρού Μαρία
Πλιάχα Χρυσάνθη
Σαντίνι Ενκελέντα
Ταμπάκου Ελευθερία
Τοπάλη Χρυσούλα
Φουρκιώτη Κωνσταντίνα

Υπεύθυνοι καθηγητές:
Γεωργιάδου Μαρία ΠΕ01
Καραφουλίδου Ελπινίκη ΠΕ17.05
Πιπερίδου Κυριακή 18.02
Χαλκίδης Παύλος 17.07

Πηγές

- Θανάσης Παπαζώτος, *Η Βέροια και οι ναοί της (11^{ος} - 18^{ος} αι.)*, εκδ. ΤΑΠΑ Αθήνα 1994
- Θανάσης Παπαζώτος, *Οδοιπορικό στη βυζαντινή και μεταβυζαντινή Βέροια*, εκδ. ΤΑΠΑ Αθήνα 2003
- www.diakonima.gr
- www.saint.gr
- www.TheveriaGrid.org
- odysseus.calture.gr
- www.imma.edu.gr
- www.golden-greece.gr
- www.ellinikifoni.gr
- www.thetravelbook.gr
- Innaab.blogspot.gr
- Imverias.blogspot.gr
- Flamewalk.blogspot.com

Χρήσιμα τηλέφωνα

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΥΓΕΙΑΣ:

Γενικό Νοσοκομείο Βέροιας, τηλ.: 23313 51100, 23313 51400

ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ:

Βέροιας, τηλ.: 23310 76643, 23310 76646

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:

Δημαρχείο: 2331 3 50500, Fax: 2331 3 50515

ΚΕΠ Δήμου Βέροιας: 23313 50000

Μητρόπολη: 23310/22270

ΚΤΕΛ

Αστικές Γραμμές: 23310/23334

Υπεραστικές Γραμμές: 23310/22342 κ 1421

Πρακτορείο Μελίκης: 23310/82370

ΤΑΞΙ: 23310/62555, 62666

ΟΣΕ: 23310/24444

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ - ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ

Αρχαιολογικός Χώρος Βεργίνας-ΑΙΓΩΝ: 23310/92347

Ανάκτορο - Αρχαιολογικός Χώρος ΒΕΡΓΙΝΑΣ:
23310/92394

Ιερός Ναός Αναστάσεως Σωτήρος Χριστού: 23310/21718

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ

Βιβλιοθήκες

Δημοτική «Θ. Ζιωγοπούλου»: 23310/24879

Κεντρική: 23310/24494

ΜΟΥΣΕΙΑ

Αρχαιολογικό Βέροιας: 23310/24972

Βεργίνας: 23310/92347

Βυζαντινό: 23310/25847

Λαογραφικό (Αρχοντικό Σαράφογλου): 23310/23880

ΑΘΛΗΤΙΚΑ

Δημοτικό Γυμναστήριο (Γήπεδο Εληάς): 23310/27517

Δημοτικό Στάδιο: 23310/24590, 23310/25883

Εθνικό Αθλητικό Κέντρο, Μακροχώρι: 23310/42111,
23310/41810

Εθνικό Στάδιο: 23310/25883

Εθνικό Χιονοδρομικό Κέντρο Σελίου: 23310/49226,
23310/26237

ΦΙΛΙΠΠΕΙΟ Γυμναστήριο: 23310/26230

Χιονοδρομικό Κέντρο Χρυσό Ελάφι: 23310/66787,
23310/49220

Ομάδα Αγωγής Σταδιοδρομίας

1^ο ΕΠΑ.Λ. ΒΕΡΟΙΑΣ 2014-2015